

Organització constitucional de l'Estat i fonts del Dret

- **Nom de l'assignatura:** Organització constitucional de l'Estat i fonts del Dret
- **Curs Acadèmic:** 2013-2014 **Curs:** 1 **Trimestre:** 1r i 2n
- **Titulació / Estudis:** Grau en Dret
- **Nombre de crèdits ECTS:** 9 **Hores dedicació estudiant:** 225 h.
- **Llengua o llengües de docència:** català i castellà
- **Professorat:** Carina Alcoberro Llivina, Víctor Ferreres Comella, Maribel González Pascual, Hèctor López Bofill, Joan Solanes Mullor, Aida Torres

1. Presentació de l'assignatura

L'assignatura consisteix en l'estudi dels conceptes bàsics de la teoria de la constitució i la seva projecció en els principis i institucions de l'Estat establerts per la Constitució espanyola de 1978, l'organització institucional i territorial de l'Estat, i el sistema de fonts del Dret.

En finalitzar el curs l'estudiant ha de conèixer el significat jurídic del concepte de constitució i el contingut en què s'articula la definició de l'Estat com a democràtic, social i de dret. Així mateix, ha de conèixer les principals institucions que exerceixen el poder públic i les fonts del dret als nivells estatal, autonòmic i europeu, i comprendre les relacions entre els diversos ordenaments jurídics. Per al seguiment de l'assignatura caldrà desenvolupar competències relatives a la capacitat de comprensió i anàlisi de textos legals, jurisprudència constitucional i articles doctrinals. També caldrà adquirir la capacitat d'aplicar les estructures d'argumentació constitucional a la resolució de conflictes de la realitat sociopolítica i de valoració crítica.

2. Competències a assolir en l'assignatura

Competències generals	Competències específiques
Instrumentals 1. Capacitat d'anàlisi i síntesi 2. Comunicació oral i escrita en la pròpia llengua 3. Resolució de casos 4. Capacitat d'organització i planificació 5. Capacitat de gestió de la informació Interpersonals 7. Raonament crític 8. Treball en equip 9. Capacitat de treball en un context internacional Sistèmiques 10. Habilitat per a treballar de forma autònoma. 11. Sensibilitat cap a temes de la realitat sociopolítica.	1. Coneixement i anàlisi dels conceptes bàsics de la teoria de la constitució. Comprensió del concepte de la supremacia constitucional i de les seves garanties i aplicació al sistema constitucional espanyol. 2. Coneixement i anàlisi dels conceptes bàsics sobre el sistema de fonts del dret i els òrgans de l'Estat espanyol. 3. Comprensió i anàlisi de les relacions entre els diversos tipus de normes dins de cada ordenament jurídic, i de la interrelació entre els diversos ordenaments jurídics (estatal, autonòmic i comunitari). 4. Comprensió de textos legals, jurisprudencials i doctrinals sobre les fonts del dret. 5. Capacitat d'aplicació dels arguments constitucionals a la resolució de problemes concrets. 6. Capacitat de crítica en relació a la configuració actual dels diferents tipus de normes jurídiques i de les relacions entre ordenaments.

3. Continguts

Bloc de contingut 1

FONAMENTS DEL CONSTITUCIONALISME I CONSTITUCIÓ ESPANYOLA DE 1978

Tema 1. CONSTITUCIÓ I CONSTITUCIONALISME

Antecedents ideològics del constitucionalisme. Sorgiment i evolució del constitucionalisme. Concepte de Constitució: la constitució com a norma suprema. Funcions i contingut.

Tema 2. LA CONSTITUCIÓ ESPANYOLA DE 1978

Elaboració de la Constitució espanyola de 1978. Estructura i contingut. Reforma constitucional: constitucions rígides i flexibles. Reforma de la Constitució espanyola de 1978. Forma d'Estat: Estat de dret, democràtic i social.

Tema 3. BASES CONSTITUCIONALS DE LA DEMOCRÀCIA

Sobirania popular, pluralisme polític i participació. Democràcia directa. Democràcia representativa: règim electoral. Partits polítics.

Tema 4. SISTEMA PARLAMENTARI

Monarquia parlamentària. Corts Generals. Govern. Relació entre el Govern i les Corts Generals.

Tema 5. AUTONOMIA POLÍTICA

L'organització territorial de l'Estat a la Constitució: un model obert i flexible de construcció gradual. La configuració l'Estat de les Autonomies. El sistema institucional de les Comunitats Autònomes.

Tema 6. PODER JUDICIAL I TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

Poder Judicial. Els principis constitucionals del Poder Judicial. El Consell General del Poder Judicial. Justícia constitucional: models. El Tribunal Constitucional espanyol: composició i funcions. El control judicial de la constitucionalitat de les lleis: el recurs i la qüestió d'inconstitucionalitat.

Tema 7. INTEGRACIÓ EUROPEA

Integració europea: la transferència de poders sobirans a una organització supranacional. Institucions europees. El procés de constitucionalització de la Unió Europea.

Bloc de contingut 2

FONTS DEL DRET

Tema 8. LA CONSTITUCIÓ COM A FONT DE LES FONTS

La constitució com a font de les fonts i com a norma d'eficàcia directa. Els principis constitucionals d'articulació del sistema de fonts del dret: especial referència als principis de jerarquia i competència. Principis de subjecció de l'Estat al dret.

Tema 9. NORMES PROCEDENTS DEL PARLAMENT

La llei: concepte i tipologia. La llei ordinària. Procediment legislatiu ordinari i procediments legislatius especials. La llei orgànica. Procediment d'elaboració i reserva material. Llei de Pressupostos Generals de l'Estat. Normes derivades de l'autonomia reglamentària del Parlament: el Reglament Parlamentari.

Tema 10. NORMES PROCEDENTS DE L'EXECUTIU

Normes governamentals amb força de llei. Decret llei. Concepte i límits. Intervenció parlamentària: convalidació i conversió. Decret legislatiu. Concepte, tipologia i límits. Control judicial i parlamentari. La potestat reglamentària del Govern: el reglament. Control judicial.

Tema 11. SISTEMA DE FONTS DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES

L'Estatut d'Autonomia. Relacions entre l'ordenament estatal i l'autonòmic: sistema constitucional de distribució de competències. Relacions de col·laboració. Control i conflictivitat competencial. Tipologia de normes autonòmiques.

Tema 12. INCIDÈNCIA DEL DRET INTERNACIONAL EN EL SISTEMA DE FONTS

Els Tractats Internacionals. Tipologia de Tractats en la Constitució segons el grau d'intervenció de les Corts Generals. El control de constitucionalitat dels Tractats Internacionals: control previ i control *a posteriori*.

Tema 13. FONTS DEL DRET DE LA UNIÓ EUROPEA

Dret originari: Tractats constitutius i Carta de Drets fonamentals. Dret derivat: tipologia. Integració dels diversos sistemes: primacia, eficàcia directa i autonomia institucional.

4. Avaluació

Criteris d'avaluació generals

Les competències desenvolupades per l'alumne seran avaluades a través d'una prova final on es demostrï l'adquisició dels coneixements suficients per a superar l'assignatura. A la prova final l'alumne haurà de demostrar el coneixement, capacitat d'anàlisi de conceptes bàsics de la teoria de la constitució, l'organització del poder públic i les fonts del dret. A la prova final també es posaran de manifest competències instrumentals com la capacitat d'anàlisi i síntesi, de comunicació escrita, i competències interpersonals com el raonament crític.

Les activitats programades en el subgrup seran objecte d'una avaluació contínua amb la participació a classe i el lliurament del treball realitzat al final de la sessió. En les activitats de subgrup, a més de les competències específiques de l'assignatura i de les instrumentals esmentades, es requerirà que l'alumne demostrï les capacitats d'organització i planificació i de gestió de la informació, així com el raonament crític, la capacitat de treball en un context internacional, l'aprenentatge autònom i la sensibilitat cap a temes de la realitat sociopolítica susceptibles de ser analitzats a través dels conceptes exposats.

La prova final equival a un 70% de la nota final. L'avaluació contínua de les activitats de subgrup equival a un 30% de la nota final. Per a què la nota de l'avaluació contínua faci mitjana amb la nota de l'examen, cal obtenir com a mínim 5 punts (sobre 10) a l'examen. Per aprovar l'assignatura, cal que el resultat de la mitjana d'ambdues parts sigui com a mínim un 5 (sobre 10 punts).

L'alumne que no hagi aprovat l'assignatura podrà recuperar aquella part que hagi suspès mitjançant la superació d'una prova de recuperació. Per poder presentar-se a la mateixa, en tot cas haurà d'haver realitzat almenys la meitat de les pràctiques durant el curs i dut a terme la prova final.

5. Bibliografia i recursos didàctics

Bibliografia bàsica

APARICIO, M.A. y BARCELÓ, M. (coord.), *Manual de Derecho Constitucional*, Atelier, Barcelona, 2009.

BARCELÓ, M i VINTRÓ, J (coordinadors), *Dret Públic de Catalunya*, 2 ed, Atelier, Barcelona, 2011.

FOSSAS I ESPADALER, E.; PÉREZ FRANCESCH, J. L., *Lliçons de dret constitucional*, Biblioteca Universitària Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 2001.

JIMÉNEZ ASENSIO, R., *El constitucionalismo. Proceso de formación y fundamentos del Derecho Constitucional*, Marcial Pons, Barcelona, 2005.

LÓPEZ GUERRA, G. i d'altres, *Derecho constitucional*. 2 vol.: Vol. I: *Fuentes y derechos*; Vol. II: *Poderes del Estado y organización territorial*, 9 ed, Tirant lo Blanch, València, 2013.

Bibliografia complementària

AJA, E., *Las tensiones entre el Tribunal Constitucional y el Legislador en la Europa Actual*, Ariel, 1998, pp. XI-XXX.

BRYCE, J., *Constituciones flexibles y Constituciones Rígidas*, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1988.

DÍEZ-PICAZO, L.M., "Reflexiones sobre la idea de Constitución europea" *Revista de Instituciones Europeas*, n.20, 1993.

-*"Soberanía" a Constitucionalismo de la Unión Europea*. Civitas, Madrid, 2002, pp. 111-137.

DE OTTO, I., *Derecho Constitucional*, Ariel, Barcelona, 1998.

DE WITTE, B., "Sovereignty and European Integration: The Weight of Legal Tradition" a SLAUGHTER, STONE SWEET, WEILER: *The European Courts and National Courts*, Hart, Oxford, 2003.

Jiménez Asensio, R., *La Ley autonómica en el sistema constitucional de fuentes del derecho*, Marcial Pons, Barcelona, 2001.

LASAGABASTER HERRARTE, I., *Fuentes del Derecho*, IVAP, Bilbao, 2007.

Mangas Martín, A. i Liñán Nogueras, D. J., *Instituciones y Derecho de la Unión Europea*, 6º ed, Tecnos, Madrid, 2010.

ORTEGA ÁLVAREZ, L i d'altres: *Legislación básica y Estatutos de Autonomía*, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 2006.

Recursos didàctics

Web de l'àrea de Dret Constitucional del Departament de Dret de la UPF.

6. Metodologia

Per assolir els objectius d'aprenentatge l'estudiant haurà d'assistir i participar activament a les sessions presencials tot havent preparat els continguts dels diversos materials. Serà fonamental que desenvolupi la capacitat de comprensió dels textos i d'argumentació en els termes de l'assignatura.

La metodologia d'aprenentatge que es segueix a aquesta assignatura combina el treball presencial, realitzat dins de l'aula (en grup i en subgrup) amb activitats que l'estudiant haurà de realitzar fora de l'aula (bé de forma dirigida, bé de manera autònoma). Les activitats planificades en aquesta assignatura són les següents:

a) Treball presencial

Classes en grup: Seguiment de l'exposició i participació activa a través del plantejament de preguntes i dels debats. Formulació de dubtes derivats de la preparació de les classes a través de lectures prèvies. Demostrar la comprensió dels conceptes exposats.

Activitats de subgrup: Desenvolupament de les activitats programades i de les línies de discussió a partir dels materials i de la resolució de casos pràctics. Demostració de la capacitat d'anàlisi i de crítica.

Prova final: Demostrar que s'han adquirit les competències requerides.

b) Hores de treball dirigit

Classes en grup: Preparació de les lectures que ajuden a la comprensió dels continguts de les classes en grup. Reflexió crítica sobre les lectures i els conceptes explicats.

Activitats de subgrup: Preparació de les activitats programades a través de la recerca i lectura de textos legals, jurisprudencials i doctrinals i la resolució de les preguntes formulades i casos pràctics.

Preparació dels dubtes específics de l'activitat.

c) Hores de treball autònom

Estudi i comprensió de les lectures proposades i de tots els conceptes analitzats. Desenvolupament de la capacitat crítica a través de l'aplicació de les estructures d'anàlisi i d'argumentació a la realitat socio-política.

d) Càlcul del volum de treball previst:

Crèdits ECTS: 9

Volum total de treball de l'estudiant: 225 hores (25 hores per crèdit ECTS).

Distribució del volum de treball de cada estudiant:

1) Hores de treball presencial: 66 hores.

50 h. de sessions en Grup (26 h. al 1r trimestre i 24 h. al 2n trimestre):

2 hores de presentació de l'assignatura

48 hores de participació en classe teòrica de Grup

14 h. de participació en activitats en Subgrup (8 h. al 1r T. i 6 h. al 2n T.):

2 hores per a la prova final

2) Hores de treball dirigit: 92 hores

50 hores d'activitats programades prèvies i posteriors a les classes de grup.

42 hores d'activitats programades prèvies i posteriors a les activitats en subgrup.

3) Hores de treball autònom: 67 hores

4 h. de lectura del Pla Docent i preparació de la bibliografia de l'assignatura.

63 h. hores de lectura del manual i estudi personal.